

MUZEJSKI VJESNIK 6

GLASILO MUZEJA

SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

**MUZEJSKI VJESNIK
GLASILO MUZEJSKOG DRUŠTVA SJEVEROZAPADNE
HRVATSKE**

(Čakovec, Čazma, Grabrovnica, Kalinovec, Koprivnica, Križevci,
Trakošćan, Varaždin, Varaždinske Toplice i Virje)

UREDNIŠTVO

Vladimir Kalšan (glavni i odgovorni urednik), Ljubica Ramušćak,
Marina Šimek, Vlado Srimšek, Branimir Šimek (tehnički urednik)

Muzejski vjesnik izlazi povremeno, a najmanje jednom godišnje.
Rukopise ne honoriramo i ne vraćamo. Časopis solidarno financi-
raju muzeji sjeverozapadne Hrvatske.

NAKLADNIK

Muzej Međimurja — Čakovec

ZA NAKLADNIKA

Vladimir Kalšan

TISAK

TIZ »Zrinski« Čakovec, naklada 800 komada

BROJ 6 — OŽUJAK 1983.

GOD. VI

Za sadržaj priloga odgovaraju autori

SADRŽAJ

MUZEJ I ŠKOLA

- Stjepan Hajduk: Iskustva iz Zavičajnog muzeja Varaždinske Toplice u suradnji sa školama 3
- Marina Šimek: Neke mogućnosti suradnje učenika i arheologa 6
- Libuše Kašpar: Suradnja etnologa Gradskog muzeja Varaždin se školama 11
- Miroslav Klemm: Obrazovanje izložbama 16

MUZEJ I UDRUŽENI RAD

- Franjo Horvatić: Suradnja Muzeja grada Koprivnice i SOUR-a »Podravke« 21
- Jasna Tomičić: Udruženi rad i Gradski muzej Varaždin 25
- Vladimir Kalšan: Muzej Međimurja — Čakovec i udruženi rad Međimurja 26

MEZEOLOGIJA I ZAŠTITA

- Zorko Marković: Razmatranja o zaštiti arheoloških lokaliteta 31
- Dragutin Feletar: Dolazi vrijeme »Industrijskih muzeja« 33
- Smilja Petr-Marčec: Osnovan muzej prehrane »Podravke« 35
- Marina Šimek: Igračke u prethistoriji i antici 39
- Zoran Gregl: Osnutak muzeja u Velikom Taboru 42

STRUČNI ČLANCI

- Zorko Marković: Opažanja o statističkoj obradi nalaza s arheoloških istraživanja 49
- Zoran Homen: O jednom nalazu sa križevačke ciglane 51
- Jasna Tomičić: Varaždinska brvnara 55
- Tomislav Đurić: Stare varaždinske novine u knjižnici Gradskog muzeja Varaždin 58
- Vladimir Kalšan: Kupoprodajni ugovor Eugen Feštetić — »Slavonija« dd za industriju drva u Zagrebu 64
- Josip Fluksi: Naprave za lov štetočina i gamadi 68
- Marijan Špoljar: Izložba — akcija kao forma galerijskog djelovanja 71

VIJESTI

— Dragutin Feletar: Četiri vrijedna izdanja	77
— Libuše Kašpar: Povijesne paralele hrvatske i slovenske etnologije (1848 — 1945.)	79
— Libuše Kašpar: Kongres folklorista na Hvaru	81
— Ljubica Ramušćak: III kongres Saveza društava povjesničara umjetnosti Jugoslavije i Skupština saveza	82

IN MEMORIAM

— Tomislav Đurić: Umro je Josip Turković — slikar podravske ravni	87
— Dragutin Feletar: Mirko Androić (1922—1982.)	88
— Tomislav Đurić: Uz desetu obljetnicu smrti Krešimira Filića	89
AKCIJE	93

OPAŽANJA O STATISTIČKOJ OBRADI NALAZA S ARHEOLOŠKIH ISTRAŽIVANJA

Pri modernijim arheološkim istraživanjima ne može se izbjeći upotreba statističkih metoda. Pokretni nalazi, naročito oni iz naselja, u takvim slučajevima često su kamen spoticanja, jer su pristupi statističkoj obradi vrlo različiti, te su nužno i zaključci ponekad diskutabilni. Naravno, svjesni smo da ne postoji samo jedno rješenje i da mogućnosti korištenja statistike danas nisu još ni približno iskorištene. U ovome tekstu pokušat ćemo dati prilog razmišljanjima o što svrsishodnijoj statističkoj obradi rezultata istraživanja, tj. pokretnih i nepokretnih nalaza.

Nepokretni nalazi (nasebinski objekti, grobovi itd.) mogu također dati statistički vrlo vrijedne rezultate, no na njima se ovdje nećemo posebno zadržavati budući da se kartiranjem nalazišta ili prezentiranjem nacrtanom dokumentacijom s pojedinih nalazišta pruža mogućnost većemu broju stručnjaka da te podatke iskoristi na što je moguće bolji način. Statistika pokretnih nalaza, tako nam barem danas izgleda, predstavlja mnogo veći problem. Stoga je najbolje da krenemo od početka problema:

Pri iskapanjima je vrlo opasno vršiti odabir materijala na lokalitetu, tj. to je moguće samo kod iskapanja na kojima sudjeluje veća ekipa i gdje se nalazi odmah ucrtavaju u katalog nalaza. Većina naših istraživanja još uvijek nije na tome nivou, te smatramo da je jedina pouzdana metoda početnih radova — sabiranje svih vrsti nalaza, bez škartiranja na terenu. Na žalost, brojna su bila i istraživanja na kojima se škartiranje vršilo na terenu, te je tako zbog različitih razloga (»estetski« kriteriji, velika količina materijala i sl.) **uništen dio dokumentacije**. Naravno, takvo ponašanje na terenu smatramo nedopustivim.

Dio prikupljenih nalaza koje obrađuje arheolog (izuzimamo, dakle, razmatranja o analizi flore, faune, minerala itd., jer je to posao drugih stručnjaka) također je potrebno podijeliti u više grupa, radi lakšega rada i bolje preglednosti. Oruđa, oružja, nakit i sl. predmeti manje-više također ne predstavljaju problem pri statističkoj obradi. Najveći problem stvara keramički materijal, prvenstveno posuđe. Dok je u grobovima relativno lako prikupiti ulomke istih posuda, za nalaze iz naselja to se ne može reći. I upravo tu nastaju najveći nesporazumi. Sigurno je da neku vrijednost ima i statistika koja svaki ulomak keramike tretira kao ravnopravnu jedinicu, ali osnovna svrha je promašena, budući da podaci koji se dobivaju na ovaj način ne odgovaraju stvarnom stanju. S druge strane, proračuni različitih istraživača, koji nastoje računski do-

kazati koliko ulomaka čini jednu cjelinu približavaju nas realnosti, ali su ipak diskutabilni: ne može se npr. očekivati da će se u jednoj jami za otpatke nalaziti samo čitave posude. Smatramo da je još uvijek najpouzdaniji način pregled kompletnoga materijala i pokušaj odvajanja ulomaka pojedinih posuda. To je mukotrpan i, priznali ili ne, nenaplativ posao, ali nam pruža mogućnosti realnoga sagledavanja činjenica. Događaju se, naime, i pojave koje zbunjuju: ista keramička posuda, tj. njezini dijelovi, može imati različitu boju (primjer s lokaliteta Rudina I: crvena posuda ima i sasvim crne dijelove), što ovisi o slučajnom naknadnom gorenju ulomka. Najsitnije ulomke, ukoliko nemaju neko posebno značenje (npr. ornament), moramo isključiti iz obrade jer bi stvarali zabunu, budući da je teško zaključiti kojoj posudi pripadaju. U istome smislu treba rješavati i statističku obradu oblika, tehnika i motiva ornamenata, vrsta posuđa (tj., ukoliko je moguće, dobro je izdvojiti kategorije finoga, prijelaznoga i gruboga posuđa, kako je to odavno već pri obradi materijala radio S. Dimitrijević).

Htjeli to priznati ili ne, ne postoji 100% pouzdana statistika, nego samo ona koja se manje ili više približava tome postotku. Međutim, to ipak ne umanjuje njezino značenje, jer nam može pomoći u usporedbama različitih lokaliteta i različitih kultura i razdoblja. Važno je napomenuti i to da je svaki objekt unikat, tj. nema jednake odnose među vrstama posuđa, ukrašavanja itd. Stoga može samo približno odgovarati drugome objektu na istome ili drugome lokalitetu. U istome vremenskom horizontu sličnosti su veće, ali se one zapažaju i kod kompariranja kultura koje slijede jedna iza druge (u supstratnom odnosu). Osim kompariranja, statistički podaci pružaju nam i druge mogućnosti pri istraživanjima: na lokalitetu Rudina I npr. središnji dio naselja pokazao je izuzetno bogatstvo nalaza, tj. relativna većina krupnih lovnih životinja, keramike, oružja, oruđa i plastike nalazila se u nekoliko objekata na tome dijelu; to nam je sugeriralo jedini mogući zaključak o postojanju društvene diferencijacije u tome kasnovučedolskom naselju.

Ovih nekoliko rečenica i misli o statističkoj obradi materijala i primjeni rezultata dobivenih takvim istraživanjima nanizani su ovdje iz dva razloga: prvi je poziv svim, naročito mladim, kolegama da statistički obrađuju nalaze iz zatvorenih cjelina; drugi razlog je upozorenje o mogućoj krivoj obradi i krivim rezultatima statističke obrade materijala. Smatramo također da imamo izuzetno malo članaka o metodološkim problemima arheoloških istraživanja, te bi ovaj članak mogao biti poticaj nekim drugim kolegama za slične tekstove.